

СТОПАНСКА КОНЮНКТУРА

БИЗНЕС АНКЕТИ НА НСИ^{1,2}, АПРИЛ 2009 ГОДИНА

През април 2009 г. с изключение на строителството в останалите отрасли промишленост, търговия на дребно и услуги показателят бизнес климат³ регистрира увеличение спрямо предходния месец. Общо за страната той се повишава с 0.6 пункта (граф. 1).

Промишленост. За първи път след септември миналата година съставният показател “бизнес климат в промишлеността” се покачва с 4.1 пункта през април, което се дължи изцяло на повишените очаквания на стопанските ръководители за развитието на бизнеса през следващите месеци (граф. 2). Очакванията за бизнес състоянието за шест месеца напред са значително по-оптимистични, като балансвият показател е със 17.3 пункта над равнището си от предходния месец. Предприятията предвиждат известно възстановяване на дейността и повишаване на износа през следващите три месеца (граф. 3).

Същевременно обаче оценките за настоящото бизнес състояние на предприятията, производствената активност и равнището на поръчки за местния пазар и за износ са по-неблагоприятни спрямо март (граф. 4). През периода януари – април 2009 г. средното натоварване на мощностите в промишлеността намалява с 3.2 пункта и се оценява на 67.4% (граф. 5). Оценките за конкурентната позиция на предприятията както на вътрешния пазар, така и на пазара във и извън страните от Европейския съюз, леко са се влошили в сравнение с преди три месеца.

С най-голяма тежест сред причините, затрудняващи развитието на бизнеса в отрасъла, продължават да бъдат несигурната икономическа среда, която е увеличила негативното си влияние, и недостатъчното търсене от страната и чужбина (граф. 6).

Строителство. През април 2009 г. съставният показател “бизнес климат в строителството” се влошава с 6.1 пункта спрямо предходния месец март, когато анкетата регистрира известно подобрене (граф. 7). Понижението този месец се дължи на по-песимистичните оценки на строителните предприемачи за настоящото бизнес състояние и очакванията им за следващите шест месеца. Настоящата строителна активност се оценява като намалена, а и прогнозите за следващите три месеца са в същата посока. Същевременно обаче за периода от януари до април са подобрени оценките за осигуреността на производството с поръчки (в брой месеци) - от 6.2 на 6.7. Предприятията очакват и приток на нови поръчки през следващите шест месеца, въпреки че това не е съпроводено с очаквания за наемане на допълнителна работна ръка.

Основен фактор затрудняващ дейността остава несигурната икономическа среда за близо две трети от отрасъла (граф. 8). На второ място са финансовите проблеми, които засилват негативното си влияние.

За пети пореден месец между 15 и 19% от стопанските ръководители в строителството прогнозира намаление на продажните си цени (граф. 9).

Търговия на дребно. През последния месец стопанската конюнктура в търговията на дребно запазва подобреното си равнище от предходния месец, като стойността на съставния показател “бизнес климат в търговията” остава приблизително същата (19.6%) (граф. 10). Търговските предприемачи оценяват настоящото си бизнес състояние малко по-неблагоприятно в сравнение с март, което се компенсира с по-оптимистичните очаквания за следващите шест месеца. Обемът на продажбите през последните три месеца се е намалил, като се предвижда настоящият обем на поръчките към доставчиците и на пласмента да продължи да се реализира и през следващите три месеца (граф. 11).

Недостатъчното търсене и несигурната икономическа среда са основни причини за затрудненията в дейността на търговските предприятия, съответно посочени от 51.5 и 46.9% от тях. Конкуренцията в бранша е проблем за около една трета от предприемачите, като за пети пореден месец финансовите проблеми излизат на по-преден план сред факторите, ограничаващи бизнеса им (граф. 12).

Продажните цени в търговията на дребно са се намалили през последния месец и се очаква пониженото равнище да се запази и през следващите три месеца (граф. 13).

Услуги⁴. През април, независимо от песимистичните оценки на мениджърите от сектора на услугите за настоящото бизнес състояние на предприятията и търсенето, равнището на съставния показател „бизнес климат“ се покачва с 1.0 пункт в сравнение с март поради по-оптимистичните им очаквания за следващите месеци (граф. 14). Анкетата отчита, че стопанските ръководители прогнозираят подобрене на бизнес ситуацията и увеличение на търсенето на услуги, като същевременно не предвиждат наемане на допълнителна работна ръка през следващите три месеца (граф. 15).

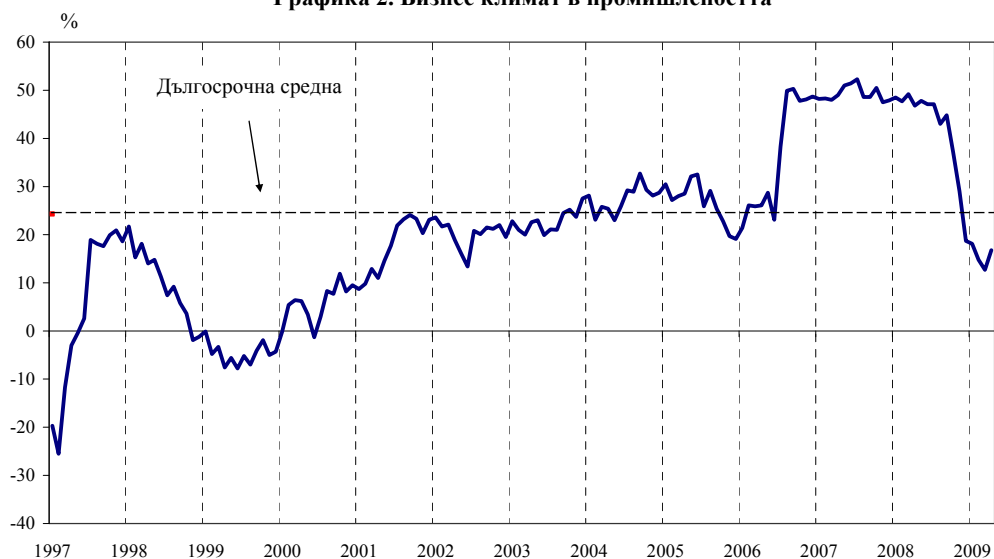
За втори пореден месец несигурната икономическа среда е на първо място сред причините, затрудняващи дейността на предприятията, посочена от 57.1% от тях през април, изпреварвайки фактора „конкуренцията в бранша“, който е с 37.4% относителен дял. (граф. 16).

В сравнение с март повече предприятия очакват намаление на продажните цени в сектора на услугите през следващите три месеца (граф. 17).

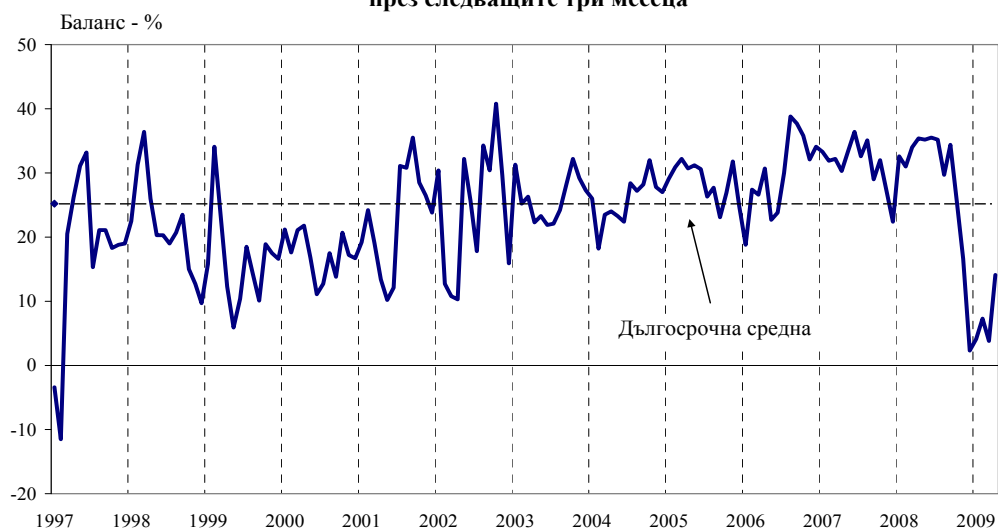
Графика 1. Бизнес климат - общо

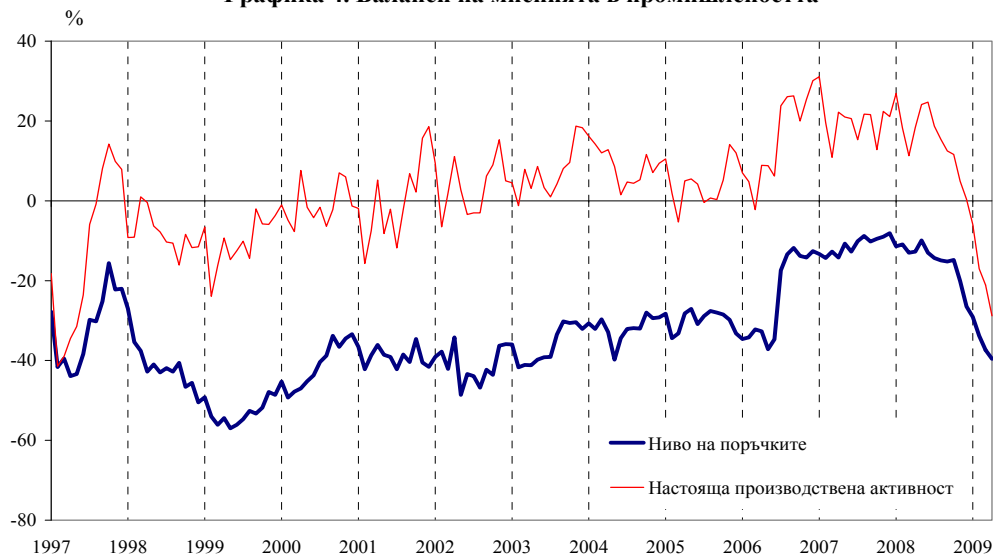
Графика 2. Бизнес климат в промишлеността

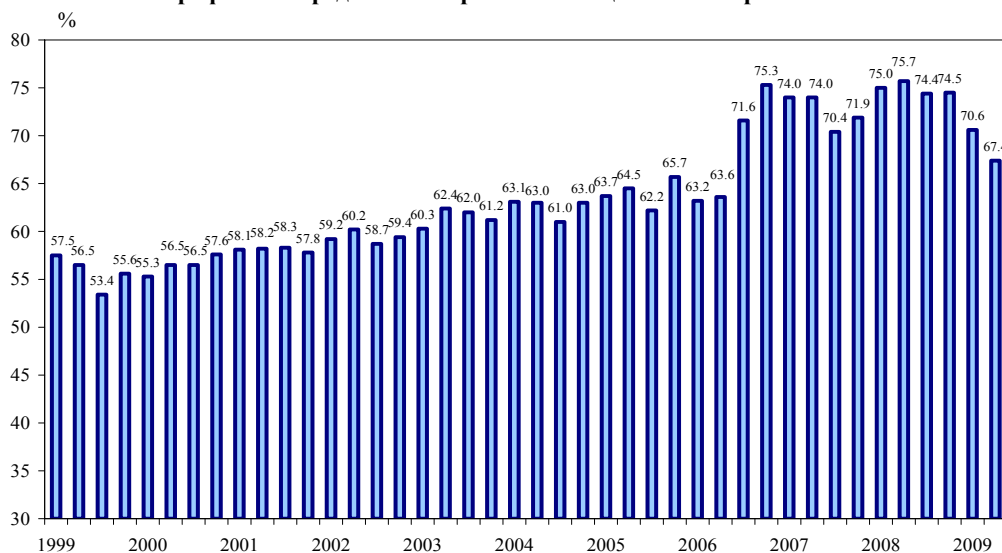
Графика 3. Очаквана производствена активност в промишлеността през следващите три месеца

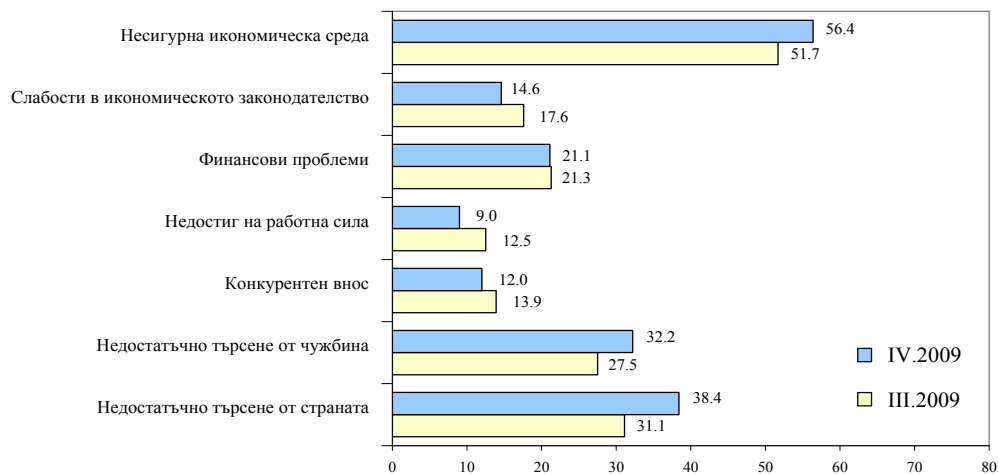
Графика 4. Баланси на мненията в промишлеността

Графика 5. Средно натоварване на мощностите в промишлеността

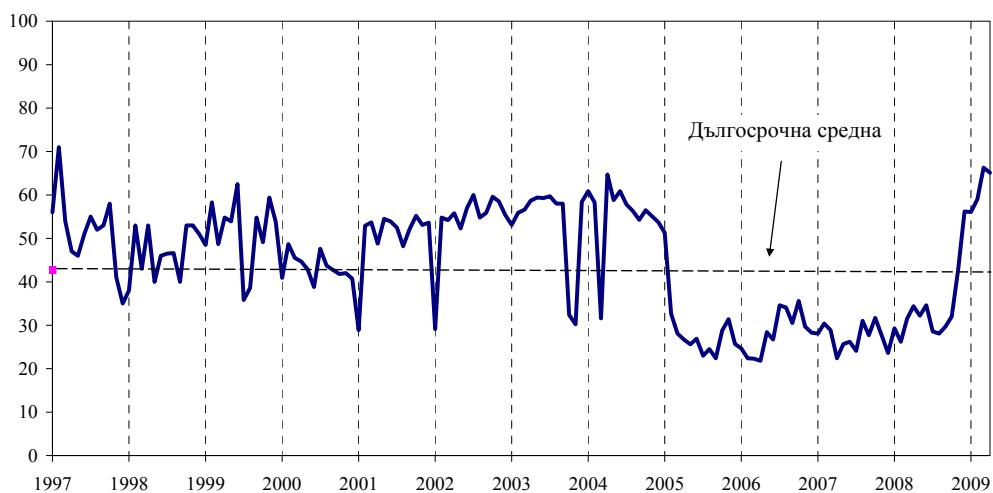
Графика 6. Затруднения в производствената дейност в промишлеността (Относителен дял от предприятията - %)

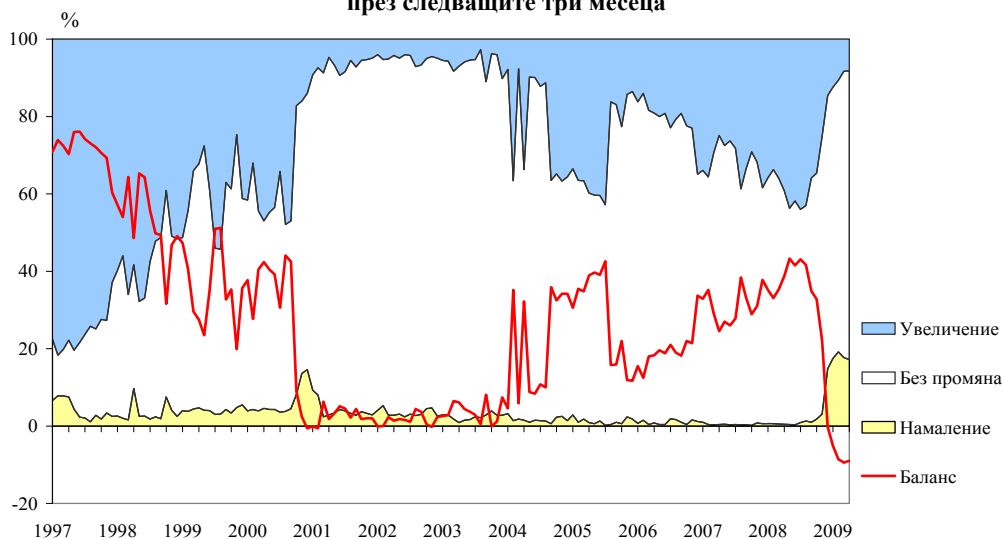
Графика 7. Бизнес климат в строителството

Графика 8. Затруднения с несигурната икономическа среда в строителството (Относителен дял от предприятията -%)

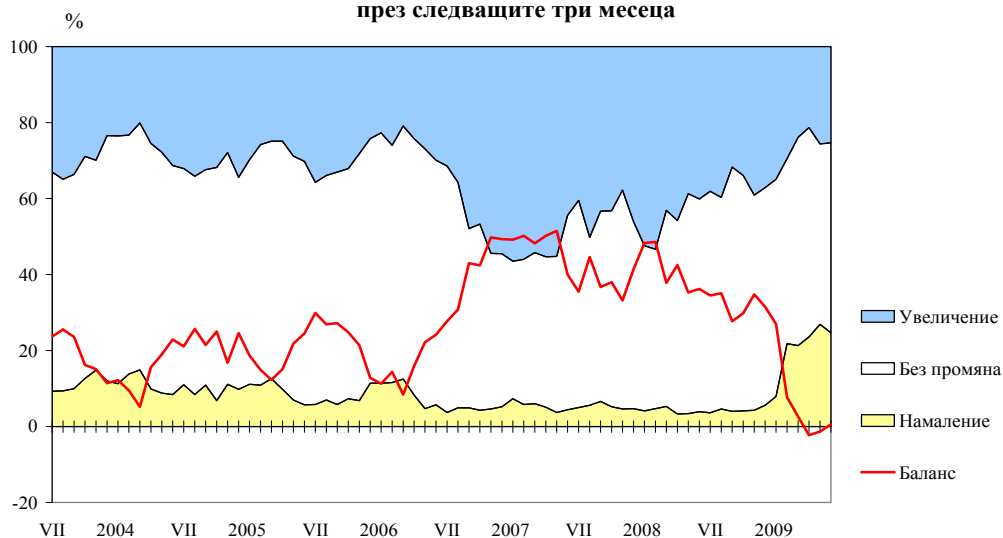
Графика 9. Очаквания за продажните цени в строителството през следващите три месеца

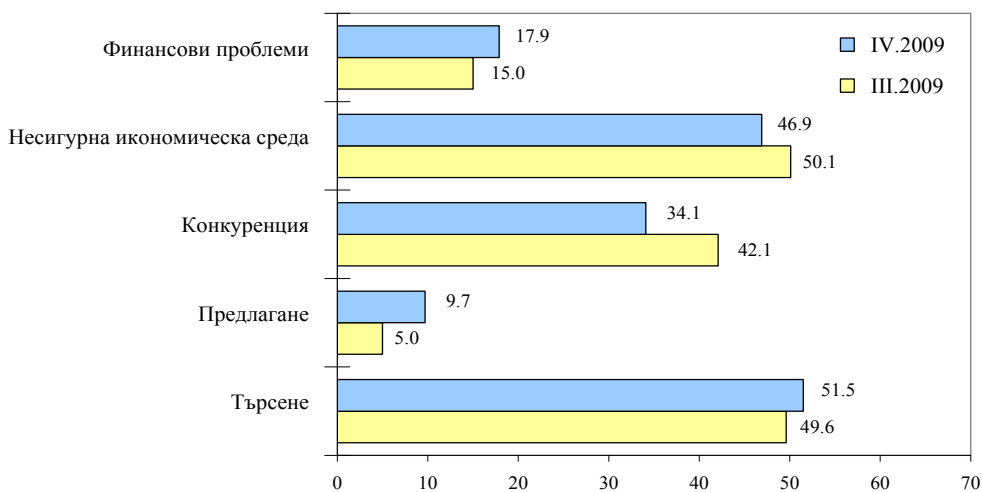
Графика 10. Бизнес климат в търговията на дребно

Графика 11. Очаквания за продажбите в търговията на дребно през следващите три месеца

Графика 12. Фактори, ограничавщи подобряването на бизнес ситуацията в търговията на дребно - % от предприятията

Графика 13. Очаквания за продажните цени в търговията на дребно през следващите три месеца

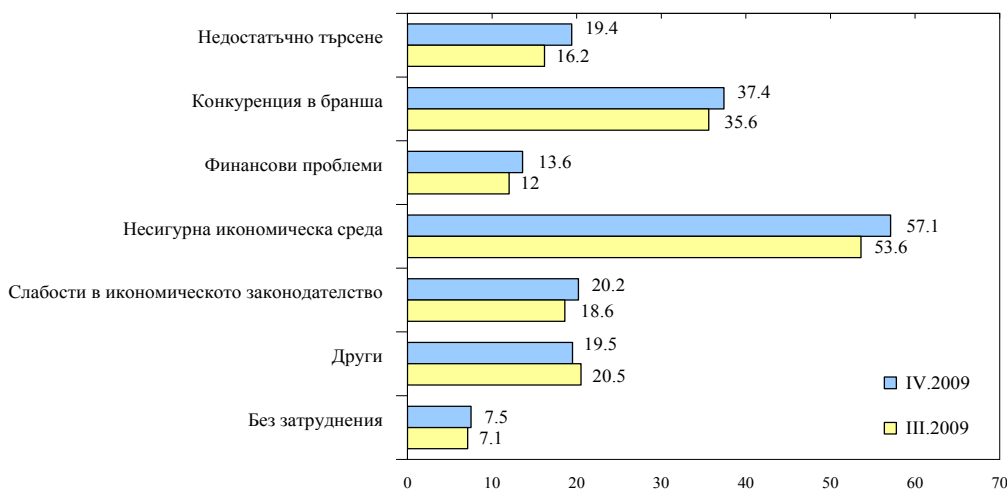
Графика 14. Бизнес климат в сектора на услугите

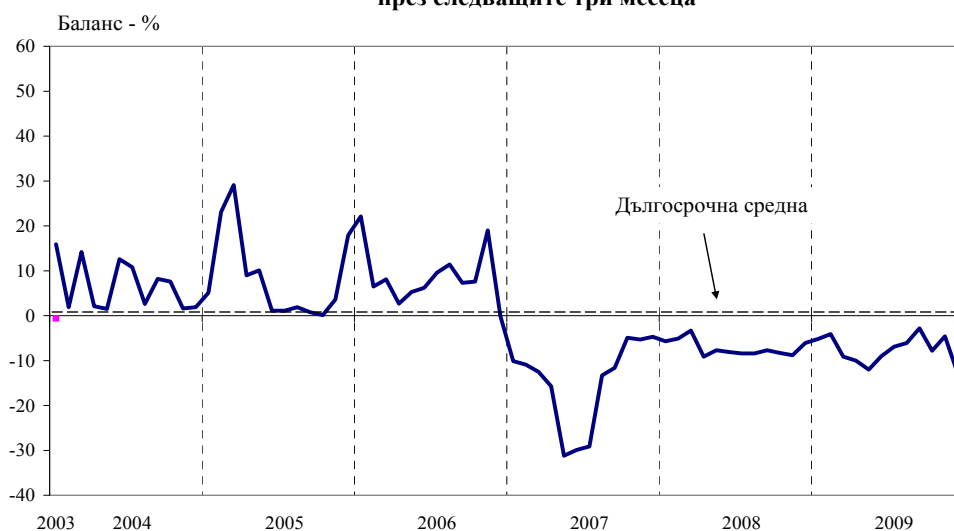
Графика 15. Очаквания за търсенето на услуги през следващите три месеца

Графика 16. Фактори, затрудняващи дейността в сектора на услугите
Относителен дял от предприятията - %

Графика 17. Очаквания за цените в сектора на услугите
през следващите три месеца

¹ От май 2002 г. всички бизнес наблюдения се финансират съвместно от НСИ и Европейската комисия съгласно подписани споразумения между двете институции. НСИ се ангажира да провежда наблюденията съгласно хармонизираната програма на Европейския съюз. Всяко съобщение или публикация на НСИ е с автор НСИ и Комисията не носи отговорност за ползата, която може да бъде извлечена от информацията, съдържаща се в тях.

² Отговорите на въпросите от анкетите са представени в тристепенна категорийна скала от типа: “увеличение”, “без промяна”, “намаление” или “над нормално”, “нормално”, “под нормално”. Балансите на оценките се изчисляват като разлика на относителните дялове по екстремните варианти на отговор. **Показателят ”бизнес климат”** е средна геометрична на балансите на оценките за настоящата и за очакваната бизнес ситуация в предприятията през следващите шест месеца.

³ Общият показател на бизнес климата е претеглена средна аритметична на четири отраслови показателя на бизнес климата - в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите, като последният показател е включен в общия динамичен ред от май 2002 година.

⁴ Без търговия.